

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Ржемовський Владислав Миколайович**, 1972 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2004 році Академію адвокатури України за спеціальністю «Правознавство» та здобув кваліфікацію магістр права, працює адвокатом (м. Київ), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «23» липня 2026 року № 916, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Дарії Вітюк , доктора юридичних наук, доцента, проректора з навчально-виховної роботи та професійного розвитку Державного податкового університету
Рецензентів –	Олесі Бодунової , доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри правничої лінгвістики Державного податкового університету Ігоря Грицюка , кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету
Офіційних опонентів –	Ірини Леган , доктора юридичних наук, професора, професора кафедри національної безпеки та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка» Левченка Юрія , кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри кримінології та інформаційних технологій Національної академії внутрішніх справ,

на засіданні «09» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Ржемовському Владиславу Миколайовичу** на підставі публічного захисту дисертації «**Міжнародні механізми протидії злочинам у банківській сфері**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент **Лугіна Наталія Анатоліївна**, заступник директора з навчально-методичної роботи навчально-

наукового інституту права Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, які відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем міжнародних механізмів протидії злочинам у банківській сфері, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше розроблено цілісну концепцію протидії злочинам у банківській сфері, у межах якої кримінологічну характеристику таких злочинів, їх стан, структуру, динаміку, латентність, детермінанти, особу правопорушника та віктимологічні особливості поєднано із системою міжнародних механізмів протидії та напрямками їх імплементації у законодавство і правозастосовну практику України; запропоновано класифікацію злочинів у банківській сфері: злочини проти встановленого порядку здійснення банківської діяльності, що посягають на регуляторні та інституційні основи функціонування банківського ринку (ст. 218-1, 220-1, 220-2 КК України); злочини проти фінансової безпеки та інструментарію банківської системи, пов'язані з використанням грошового обігу, платіжної інфраструктури, банківських інструментів, механізмів руху, приховування чи маскування незаконних коштів (ст. 199, 200, 209, 209-1, 222-1, 232-1, 232-2 КК України); злочини проти майнових прав та законних інтересів учасників банківських правовідносин, які охоплюють посягання на інтереси банків, клієнтів і контрагентів із використанням специфічної інфраструктури рахунків, платіжних засобів, кредитних механізмів і фінансової інформації (ст. 190, 191, 192, 222 КК України); злочини у сфері службових, інформаційних та комплаєнс-відносин у банківській діяльності, що вчиняються спеціальними або функціонально пов'язаними суб'єктами та пов'язані зі зловживанням повноваженнями, порушенням службових обов'язків, службовим підробленням, розголошенням банківської таємниці, незаконним використанням інсайдерської інформації, несанкціонованим доступом до інформаційних систем або ігноруванням внутрішніх контрольних процедур (ст. 231, 232, 232-1, 361, 361-1, 361-2, 362, 363, 364, 364-1, 366, 367 КК України); аргументовано, що система міжнародних механізмів протидії злочинам у банківській сфері становить цілісну, структурно впорядковану систему, яка ґрунтується на поєднанні норм міжнародного права, права Європейського Союзу, стандартів FATF, MONEYVAL, Базельського комітету з банківського нагляду, Егмонтської групи та національного законодавства держав, що імплементують відповідні стандарти й охоплює конвенційний, інституційний, європейський наднаціональний, санкційно-безпековий та національно-імплементаційний виміри і спрямована на забезпечення фінансової безпеки шляхом запобігання, виявлення, блокування, розслідування та припинення злочинних практик, пов'язаних із використанням банківської інфраструктури

для легалізації доходів, фінансування тероризму, прихованого переміщення активів, санкційного обходу та реалізації транснаціональних фінансово-злочинних схем; на основі аналізу міжнародних стандартів, аналітичних матеріалів, звітів компетентних інституцій та результатів емпіричного дослідження встановлено, що найбільш поширеними формами злочинів у банківській сфері є легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму, шахрайські операції з банківськими рахунками та платіжними інструментами, незаконне використання електронних банківських сервісів, маніпулювання клієнтською ідентифікацією, використання підставних осіб і компаній, приховане переміщення активів через транскордонні фінансові канали, зловживання у сфері кредитування, незаконні операції з криптоактивами та дії, спрямовані на обхід міжнародних санкційних обмежень, що визначають сучасну кримінологічну політику у сфері захисту банківської системи та фінансової безпеки держави; сформовано складові кримінологічного забезпечення протидії злочинам у банківській сфері, до яких віднесено: об'єкт захисту – банківську систему, порядок здійснення банківської діяльності, майнові права учасників банківських правовідносин і фінансову безпеку держави; характеристики криміногенної ситуації у банківській сфері, що охоплює стан, структуру, динаміку, латентність, детермінанти, особу правопорушника та віктимологічні особливості відповідних злочинів; суб'єктів протидії – міжнародні та європейські інституції, підрозділи фінансової розвідки, банківські регулятори, органи фінансового моніторингу, правоохоронні органи, прокуратуру, суди, АРМА, НБУ, ДСФМУ та суб'єктів первинного фінансового моніторингу; заходи протидії, що реалізуються через кримінально-правові, фінансово-моніторингові, банківсько-наглядові, санкційні, конфіскаційні, інформаційно-аналітичні та міжнародно-коопераційні інструменти з метою мінімізації криміногенних ризиків, усунення причин і умов злочинності, підвищення ефективності міжвідомчої взаємодії та забезпечення реальної спроможності держави протидіяти банківській злочинності; розроблено функціональну систему взаємодії суб'єктів міжнародної та національної протидії злочинам у банківській сфері шляхом кримінального аналізу, фінансового моніторингу, банківського нагляду, санкційного контролю, прокурорської координації, міжнародної правової допомоги як взаємопов'язаних елементів єдиної системи попередження, виявлення, припинення, розслідування злочинних практик, пов'язаних із використанням банківської сфери.

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Ржемовський В.М. Окремі аспекти запобігання злочинності у сфері банківської діяльності: міжнародний досвід. *Наше право*. 2024. № 1. С. 254-258. URL: https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2024-1/NP_2024_1_254.pdf.

2. Ржемовський В.М. Суб'єкти запобігання злочинності у банківській сфері. *Європейські перспективи*. 2024. № 2. С.191-196. URL: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2024-2/EP_2024_2_191.pdf

3. Rzhemovskyi V.M. International mechanisms of crime prevention in the field of banking. *Право. UA*. 2024. № 1. С.198-202. URL: https://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2024-2/Pravo_ua_2024_2_198.pdf

4. Ржемовський В.М. Крипто-механізми обходу санкцій як виклик для міжнародної AML/CFT-архітектури: кейс A7A5 та ініціатива України щодо нового регуляторного інструменту ЄС. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2026. № 1. С. 58-65. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/expert/article/view/5599/5892>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Леган Ірина Миколаївна**, професор кафедри національної безпеки та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка», надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Запропонована автором чотиригрупова класифікація злочинів у банківській сфері є науково обґрунтованою й практично орієнтованою, однак віднесення окремих складів кримінальних правопорушень, зокрема пов'язаних із легалізацією доходів за ст. 209 КК України виключно до однієї групи класифікації видається дещо спрощеним, оскільки за фактичних обставин такі діяння нерідко одночасно виявляють ознаки й іншої виокремленої автором групи – санкційного обходу. Дисертанту доцільно чіткіше обґрунтувати критерій розмежування груп у вказаних випадках.

2. Категорія «юрисдикційно-архітектурної прогалини», хоча й є новою та специфічною концепцією в юридичній науці, обґрунтована переважно на матеріалі одного, хоча й ґрунтовно дослідженого, кейсу – криптоактивного механізму A7A5. Для остаточного підтвердження цієї категорії як стійкої закономірності, а не особливості окремого випадку, дисертації бракує додаткового порівняльного прикладу з практики протидії обходу санкцій.

3. Висновки щодо трансферного потенціалу моделей Польщі, Естонії та Чехії сформульовано на належному порівняльно-правовому рівні, однак вони недостатньою мірою враховують інституційну спроможність України, а саме кадрові, бюджетні та цифрові ресурси ДСФМУ і Національного банку до практичного впровадження запозичених елементів у короткостроковій перспективі, особливо в умовах воєнного часу.

4. Емпірична база дослідження, представлена результатами анкетування 388 працівників правоохоронних органів і фінансового сектору, є значною за обсягом, проте у дисертації недостатньо розкрито питання репрезентативності вибірки та можливого ризику систематичного зміщення відповідей у бік респондентів, які вже обізнані з міжнародними стандартами протидії відмиванню коштів.

5. Авторська концепція «фінансового фронту», що поєднує кримінологію воєнних економік і транснаціональну кримінологію, є теоретично цікавою, однак потребує більш чіткого концептуального розмежування із уже усталеними в літературі поняттями транснаціональних мереж відмивання коштів, особливо в контексті термінологічного дублювання наявних наукових конструкцій.

Офіційний опонент – кандидат юридичних наук, професор, **Левченко Юрій Олександрович**, професор кафедри кримінології та інформаційних технологій Національної академії внутрішніх справ, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Попри ґрунтовний аналіз санкційно-безпекових механізмів і використання кейсу криптоактивів, зокрема A7A5, як ілюстрації механізмів обходу санкцій, процесуальні аспекти застосування аналітики блокчейн-транзакцій як орієнтуючої (а не доказової) інформації в кримінальному провадженні розкриті недостатньо глибоко. Автор правильно підкреслює, що така аналітика не замінює формально-юридичного та процесуального аналізу, однак межі її допустимості, способи процесуального оформлення, співвідношення з вимогами статей 93, 94, 99 КПК України та стандартами Європейського суду з прав людини щодо якості доказів потребують більш детального висвітлення. Це особливо актуально в умовах обмеженого доступу до транскордонної інформації під час воєнного стану.

2. У третьому розділі автор пропонує низку важливих і своєчасних напрямів удосконалення національної системи - поглиблення кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб, повне включення CASP/VASP до AML/CFT-поля, створення централізованого механізму доступу до інформації про рахунки, удосконалення зворотного зв'язку між ДСФМУ та органами кримінальної юстиції. Однак інституційні колізії між адміністративною моделлю функціонування Державної служби фінансового моніторингу України та завданнями органів досудового розслідування, прокуратури і суду висвітлені фрагментарно. Більш системний аналіз можливих механізмів узгодження цих функцій, включаючи питання зворотного зв'язку, оцінки ефективності використання матеріалів фінансової розвідки, розмежування повноважень, посилив би прикладний характер рекомендацій.

3. Авторська класифікація злочинів у банківській сфері за чотирма групами є науково цікавою, обґрунтованою і має безсумнівну евристичну цінність. Водночас окремі питання співвідношення запропонованих груп із існуючою систематикою Особливої частини Кримінального кодексу України залишаються дискусійними. Зокрема, деякі склади (наприклад, ст. 209, 209-1, 222-1 КК України) можуть одночасно «перетинатися» з кількома групами, а питання віднесення окремих діянь до сфери службових і комплаєнс-відносин потребують додаткового концептуального уточнення з урахуванням сучасної практики Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду.

4. У дисертації обґрунтовано доцільність вибіркового використання європейського досвіду. Водночас критерії такої «вибірковості» (з урахуванням української правової традиції, умов воєнного стану та інституційної спроможності) сформульовані досить загально. Більш чітке визначення пріоритетних елементів європейських моделей (наприклад, щодо реєстрів рахунків, наглядової аналітики, управління активами), які доцільно імплементувати в першу чергу, підвищило б практичну цінність відповідних пропозицій.

Рецензент – доктор юридичних наук, доцент **Бодунова Олеся Миколаївна**, професор кафедри правничої лінгвістики Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Потребує певного розширення компаративна основа дослідження міжнародних моделей протидії злочинам у банківській сфері. У підрозділі 3.2 порівняльно-правовий аналіз зосереджено на досвіді Польщі, Естонії та Чехії, що дозволило автору простежити особливості імплементації міжнародних стандартів у національні правові системи. Водночас предмет дослідження та сформульовані автором висновки зумовлюють доцільність звернення до досвіду держав, у яких сформовані розвинені механізми фінансової розвідки, банківського нагляду, санкційного контролю та протидії транснаціональній фінансовій злочинності, насамперед США, Великої Британії, Німеччини та Франції. Особливо це стосується США, оскільки у роботі аналізуються механізми OFAC та Section 311 USA PATRIOT Act, а відповідний американський інструментарій фактично становить концептуальну основу запропонованого автором «Євро-Section 311». Порівняння правових підстав, компетенції відповідних органів, процедур застосування обмежувальних заходів та гарантій їх оскарження дозволило б повніше обґрунтувати можливості й межі рецепції таких механізмів у європейському та українському правовому просторі.

2. Потребує додаткового обґрунтування запропонована автором система міжнародних механізмів протидії злочинам у банківській сфері. До її структури включено конвенційний, інституційний, європейський наднаціональний, санкційно-безпековий та національно-імплементаційний виміри. Водночас відповідні складові об'єднують інструменти, які істотно відрізняються за правовою природою, юридичною силою та механізмом реалізації: міжнародні договори, акти права ЄС, стандарти FATF, документи MONEYVAL і Базельського комітету, інституційні механізми співробітництва, санкційні

режими та положення національного законодавства. У зв'язку з цим доцільним видається більш чітке визначення критеріїв їх включення до єдиної системи, а також розмежування юридично обов'язкових норм, рекомендаційних стандартів, інституційних та операційних механізмів. Це дозволило б точніше визначити характер впливу кожної групи міжнародних інструментів на формування національної системи протидії злочинам у банківській сфері.

3. Оригінальна пропозиція щодо запровадження автономного європейського механізму «Євро-Section 311» потребує більш детального інституційно-правового опрацювання. Зокрема, доцільно конкретизувати правову основу його запровадження у системі права ЄС, визначити компетентний орган, уповноважений приймати рішення про застосування відповідних заходів, підстави та критерії їх застосування, види можливих обмежень, строки їх дії та порядок припинення. Не менш важливим є визначення процесуальних гарантій для фінансових установ та інших суб'єктів, щодо яких застосовуватиметься такий механізм, включаючи право на отримання інформації про підстави прийнятого рішення та можливість його судового оскарження. Додаткового пояснення потребує також співвідношення «Євро-Section 311» з чинними повноваженнями AMLA, Європейської комісії, Ради ЄС та існуючими санкційними й AML/CFT-інструментами, що дозволило б виключити можливе дублювання компетенції та чіткіше продемонструвати практичну цінність запропонованої моделі.

Рецензент – кандидат юридичних наук, професор **Грицюк Ігор Васильович**, професор кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У дисертації запропоновано досить широке розуміння категорії «злочини у банківській сфері». Автор обґрунтовано виходить за межі тих кримінальних правопорушень, безпосереднім об'єктом яких є порядок здійснення банківської діяльності, та включає до відповідної категорії діяння, в яких банківська інфраструктура використовується як інструмент легалізації доходів, шахрайства, санкційного обходу, транснаціонального переміщення активів тощо. Такий функціональний підхід має наукові переваги, однак водночас створює ризик надмірного розширення меж досліджуваної категорії. Адже банківські рахунки, перекази або інші фінансові інструменти можуть використовуватися під час вчинення значної кількості різномірних кримінальних правопорушень. У зв'язку з цим доцільним було б чіткіше конкретизувати мінімальний критерій функціонального зв'язку, за наявності якого певне кримінальне правопорушення слід відносити саме до злочинів у банківській сфері, а не лише до злочинів, під час вчинення яких банківська інфраструктура мала допоміжне значення.

2. У дисертації обґрунтовано цілісну систему міжнародних механізмів протидії злочинам у банківській сфері та функціональну модель взаємодії суб'єктів. Водночас недостатньо уваги приділено критеріям оцінки ефективності цієї моделі в умовах воєнного стану (наприклад, FATF/MONEYVAL, національних FIU, банківських регуляторів і правоохоронних органів тощо).

3. Не зважаючи на ґрунтовний аналіз санкційно-безпекових механізмів та прикладу використання криптоактивів (зокрема A7A5), у роботі могло б бути ширше розкрито процесуальні аспекти використання аналітики блокчейн-транзакцій як джерела орієнтуючої інформації в кримінальному провадженні. Більш детальне висвітлення меж допустимості таких даних з урахуванням вимог кримінального процесуального законодавства України та стандартів ЄСПЛ дозволило б посилити практичну цінність відповідних положень.

4. У розділі, присвяченому напрямам удосконалення національної системи, автор пропонує низку важливих заходів (включення CASP/VASP, централізований доступ до інформації про рахунки, посилення зворотного зв'язку ДСФМУ з кримінальною юстицією). Однак окремі інституційні колізії між адміністративною моделлю функціонування Державної служби фінансового моніторингу України та завданнями органів досудового розслідування розкриті недостатньо глибоко. Більш детальний аналіз можливих механізмів узгодження цих функцій посилив би практичну спрямованість рекомендацій.

Голова ради – доктор юридичних наук, доцент **Вітюк Дарія Любомирівна**, проректор з навчально-виховної роботи та професійного розвитку Державного податкового університету, без зауважень.

Лугіна Наталія Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, заступник директора з навчально-методичної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5(п'ять) членів ради,

«Проти» НЕМАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Владиславу Ржемовському** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

М.П.

(підпис)

Дарія ВІТЮК

